

Verdens helse

Visceral leishmaniasis
i Øst-Afrika

■ Forekomsten av visceral leishmaniasis (kala azar) har økt i Øst-Afrika de siste årene, men bekjempelse av sykdommen nedprioriteres av nasjonale myndigheter i regionen. I tillegg vanskeliggjøres denne kampen av at det finnes få internasjonale donorer og at det er mangel på billige og effektive medisiner samt økende forekomst av koinfeksjon med hiv (1).

Det rapporteres om økende forekomst av visceral leishmaniasis i hele Øst-Afrika, men særlig i østlige deler av Nord-Sudan. Tidligere har man sett at nye epidemiske utbrudd har startet her, for så å spre seg til andre deler av regionen. Leger Uten Grenser var i ferd med å etablere et nytt behandlingsprosjekt i området, men i mars 2009 besluttet sudanske myndigheter å kaste ut alle bistandsorganisasjoner fra Nord-Sudan, og mange pasienter står nå uten behandlingstilbud. Både Sudan, Uganda og Kenya har unnlatt å ta i bruk en ny hurtigtest som er et svært effektivt diagnostisk verktøy. I stedet stilles diagnosen klinisk, noe som lett kan føre til overdiagnostisering og lite rasjonell bruk av helseressurser.

Sykdommen smitter via sandfluer og kan gi anemi, nedsatt immunforsvar og forstørret mil. Ved manifeste symptomer vil ubehandlet sykdom vanligvis være fatal. Den tar livet av om lag 50 000 mennesker årlig. 2/3 av disse bor i Asia. Nest flest tilfeller er det i Øst-Afrika. Tallene er imidlertid svært usikre – de fleste land der sykdommen finnes er det dårlige rapporteringssystemer.

Ikke alle som blir smittet, blir syke, men risikoen er økt ved nedsatt immunforsvar, for eksempel hos hivsmittede og underernærte. I Etiopia er det registrert at 30 % av pasientene er underernærte og at 34 % har koinfeksjon med hiv. Koinfeksjon med hiv øker risikoen for å bli syk med en faktor på 100–1 000.

Dagens behandling er potensielt toksisk og krever 30 dagers innleggelse og intravenøse injeksjoner. Drugs for Neglected Diseases Initiative (DNDi) arbeider med å utvikle kombinasjonspreparater som kan korte behandlingstiden, men det er flere år igjen før de er klare til bruk. Det trengs også mer forskning på effektiv kontroll med sandfluer.

Øyunn Holen

oeyhole@online.no

Medisinsk avdeling

Oslo universitetssykehus, Ullevål

Litteratur

1. Burki T. East African countries struggle with visceral leishmaniasis. *Lancet* 2009; 374: 371–2.

Internasjonal medisin

FNs tusenårsmål

I år 2000 vedtok FN åtte mål for fattigdomsbekjempelse, de såkalte tusenårsmålene. I en serie artikler i Tidsskriftet omtales noen av disse målene.

Her gjengis målene (1):

1. Utrydde ekstrem fattigdom og sult
 - Halvere andelen av mennesker som lever på mindre enn 1 dollar per dag
 - Oppnå full sysselsetting og verdig arbeid for alle, inkludert kvinner og ungdom
 - Halvere andelen som lider av kronisk sult
2. Sikre utdanning for alle
 - Alle barn, både gutter og jenter, skal fullføre en grunnskoleutdanning
3. Styrke kvinners stilling
 - Oppnå full likestilling i grunnskoleutdanning senest år 2005, og i alle nivåer av utdanning senest år 2015
4. Redusere barnedødeligheten
 - Redusere dødeligheten for barn under fem år med to tredeler
5. Redusere svangerskapsrelatert dødelighet
 - Redusere dødeligheten blant gravide og fødende kvinner med tre firedeler
 - Sikre universell adgang til reproduktiv helse
6. Stoppe spredning av hiv/aids, malaria og andre dødelige sykdommer
 - Stoppe, og begynne å reversere, spredningen av hiv/aids
 - Sikre alle som trenger det, tilgang til behandling for hiv/aids
 - Stoppe, og begynne å reversere, spredningen av malaria og andre dødelige sykdommer

7. Sikre miljømessig bærekraftig utvikling
 - Halvere andelen av verdens befolkning uten tilgang til rent drikkevann innen 2015
 - Forbedring i levekår for minst 100 millioner mennesker som bor i slumområder innen 2020
 - Integrere prinsippet om bærekraftig utvikling i alle lands politikk og strategier, og reversere tap av miljøressurser
 - Redusere tap av biologisk mangfold
8. Bygge et globalt partnerskap for utvikling
 - Videreutvikle et åpent, regelbasert, forutsigbart og ikke-diskriminerende handels- og finanssystem
 - Ta hensyn til de spesielle behovene for de minst utviklede landene (MUL)
 - Ta hensyn til de spesielle behovene for fattige øystater og stater uten kystlinje
 - Arbeide helhetlig for løsninger på gjeldsproblemet i fattige land
 - I samarbeid med legemiddelindustrien, gjøre medisiner tilgjengelig for utviklingsland til en rimelig pris
 - I samarbeid med privat sektor, gjøre moderne teknologi tilgjengelig

Litteratur

1. FN-sambandet. FNs tusenårsmål. Hva er tusenårsmålene? www.fn.no/Temaer/OEkonomisk-og-sosial-utvikling/FNs-tusenaarsmaal/Hva-er-Tusenaarsmaalene (5.10.2009).

